

NYHETER OM EU

NYHETSRESEN FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ DECEMBER 2008

Lavalutredningen – ett dråpslag mot den svenska modellen

Fackförbundens rätt att ta till blockad mot utländska företag som tillfälligt har arbetstagare i Sverige ska begränsas. Det är ett av förslagen i den av regeringen tillsatta Lavalutredningen. EU:s domstol slog i december förra året fast att fackförbunden Byggnads och Elektrikerna agerade fel när man genom en blockad i Vaxholm 2004 ville tvinga det lettiska byggbolaget Laval att skriva på ett svenskt kollektivavtal. Regeringens utredare, Claes Stråth, generaldirektör för Medlingsinstitutet, presenterade den 12 december sitt förslag till lagändringar som behöver vidtas till följd av den så kallade Lavaldomen. Regeringen har beställt en lösning som fullt ut respekterar EU-rätten men som samtidigt innebär att den svenska arbetsmarknadsmodellen i så stor utsträckning som möjligt ska kunna tillämpas på utstationerade arbetstagare som arbetar tillfälligt i Sverige.

Claes Stråths förslag innebär att fackens möjligheter att ta till stridsåtgärder mot utländska företag i Sverige blir starkt begränsade. Facken får bara få kräva minimilön och minimivillkor av utländska företag och inte andra förmåner som förhandlats fram i de svenska kollektivavtalen. Om de som tillfälligt arbetar i Sverige har någon form av avtal med sig från hemlandet som motsvarar nivåerna i Sverige får inte facket försöka tvinga företaget att skriva på ett svenskt avtal genom stridsåtgärder.

– Den begränsning som gäller i rätten att vidta stridsåtgärder det är om de anställda har villkor som är lika bra eller bättre än de villkor som följer av hemlandets villkor, säger Claes Stråth. Fackens utgångspunkt har varit att svenska kollektivavtal ska gälla i

Sverige.

– Rätt att kräva svenska kollektivavtal av alla företag som är verksamma på svensk arbetsmarknad och att vi har rätt att vidta konfliktåtgärder i de fall en arbetsgivare säger nej, säger LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin. Så blir det nu alltså inte och TCO:s ordförande Sture Nordh tror att det kommer att bli svårt för facken att avgöra vilka villkor utländska arbetare egentligen har.

– En sak är om det står på ett papper, men hur ser det ut i verkligheten. Och om vi inte har tydliga bevis på att de människor som jobbar här behandlas felaktigt de kan vi inte heller slåss för bättre villkor.

Juristerna Ingemar Hamskär och Claes Mikael Jonsson, TCO:s och LO:s företrädare i Lavalutredningen, säger i en debattartikel att utredningen föreslår ett kryphål för utländska gästande företag när de ska bevisa att deras anställningsavtal uppfyller minimivillkoren. En uppfattning som även delas av socialdemokraternas talesperson i riksdagen Sven-Erik Österberg. Det tillbakavisas av utredaren Claes Stråth.

– Vi föreslår en långtgående skyldighet för arbetsgivaren att bevisa vilka villkor som de anställda arbetar under. De ska kunna visa upp anställningsavtal, löneuppgifter och utbetalningar. Finner facket brister i företagets redovisning kan de vidta stridsåtgärder, säger Claes Stråth.

För att bestämma vad som är en acceptabel minimilön är det upp till arbetsmarknadens parter att förhandla fram en lämplig nivå. Skulle det inte gå har facket enligt utredningens förslag möjlighet att utifrån gällande branschavtal hävda vad som ska vara

minimilön.

– Facket kan hävda en lämplig lönenivå och ta strid men det sker under ansvar och ytterst kan frågan avgöras i arbetsdomstolen, säger Claes Stråth. Lars Gellner, Svenskt Näringslivs representant i Lavalutredningen, menar att utredningens förslag är ofullständigt i förhållande till EU-rätten.

– Lagändringar som Sverige vidtar måste vara förenliga med EU-rätten. Denna förutsättning är inte uppfylld med Lavalutredningens förslag, vilket är oroande för den fria rörligheten för tjänster.

Som ett exempel nämner Lars Gellner att EU-rätten kräver att en arbetsgivare från ett EU-land ska kunna förutse bland annat lönekostnaden när han lägger anbud på ett arbete i Sverige.

– Den föreslagna lösningen innebär att arbetsgivaren i många situationer inte kan förutse kostnaden. Det finns exempelvis kollektivavtal som överlappar varandra. Hur ska arbetsgivaren i förväg kunna veta vilket avtal, och därmed vilken lön, han ska betala? – Uppdraget har emellertid varit svårt. Det är välgörande att utredningen inte har anammat de förslag om mycket långtgående fackliga rättigheter som de fackliga organisationerna framställt, säger Lars Gellner.

Folkrörelsen Nej till EU menar i ett pressmeddelande att Lavalutredningen innebär ett dråpslag mot den svenska modellen vad gäller kollektivavtal och fackliga stridsåtgärder.

– Om förslagen går igenom får vi en legaliserad låglönekonkurrens på arbetsmarknaden samtidigt som de fackliga organisationernas möjligheter att bekämpa lönedumpningen amputeras, konstaterar Jan-Erik Gustafsson, ordförande i Folkrörelsen Nej till EU.

Sex LO-förbund gör gemensam sak

Sex LO-förbund fördjupar sitt samarbete. På sikt kan det leda till ett nytt storförbund, som motvikt till de största och mäktigaste LO-förbunden IF Metall och Kommunal. Planerna har smittits i det tysta mellan förbundsledningarna för Byggnads, Seko, Målarna, Elektrikerna, Transport och Fastighets. Nu har en arbetsgrupp tillsatts. I slutet av januari nästa år ska den lägga fram en idéskiss, som ska ligga till grund för det fortsatta samarbetet. Byggnads ordförande Hans Tilly utesluter inte att resultatet så småningom blir ett samgående mellan förbunden. Förbunden markerar att de har samma syn på vikten av att slå vakt om den svenska arbetsmarknadsmodellen. – Vi har ganska rörliga arbetsplatser och samma synsätt på många frågor. Det gäller inte minst kollektivavtalen och de bekymmer som vi sett att EU-domstolen har ställt till med, säger Hans Tilly.

Sahlin säger nej till EMU-omröstning

Vid ett maktskifte 2010 blir det ingen ny folkomröstning om att införa euro i Sverige. Det uttalade Mona Sahlin till SVT:s Rapport. Frågan har väckts på grund av finanskrisen. Folkpartiet vill att en folkomröstning ska hållas inom tre år. Partiledaren Jan Björklund påstår att Sverige hade klarat sig bättre under finanskrisen som euroland. Men Mona Sahlin vill inte ha en ny folkomröstning. – Vi hade en folkomröstning redan för några år sedan och jag tänker respektera det beslutet. Det är inte aktuellt med en ny omröstning de närmaste åren, säger hon till Rapport. Själv var Mona Sahlin ja-sägare före folkomröstningen 2003.

EU öppnar dörren mot Kaukasus

EU ökar sitt engagemang i Kaukasus genom ett så kallat östligt partnerskap. Det nya samarbetet, som omfattar sex länder – Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och i viss mån Vitryssland – har tillkommit på

initiativ av Polen och Sverige. EU-kommissionen tänker satsa 600 miljoner euro, runt 6 miljarder kronor, på dessa länder 2010-2013. Dessutom kan EU erbjuda frihandelsavtal, visumlättnader och ökade möjligheter för medborgare i de aktuella länderna att arbeta i EU. För EU finns ett intresse av att dessa länder klarar sig ekonomiskt utan Ryssland, inte minst efter kriget i Georgien.

Europol får nya uppgifter

Sverige godkänner att Europol, EU:s polisbyrå, får ett bredare mandat, enligt ett beslut i riksdagen. Europol ska ge stöd till EU-länder i kampen mot alla former av allvarliga brott som berör flera stater. I dag krävs en direkt koppling till organiserad brottslighet, men det kravet slopas. Vänsterpartiet och miljöpartiet motsatte sig beslutet. De anser att utvidgningen av Europols mandat innebär ett steg mot ökad överstatlighet. Beslutet innebär också att Europol blir en renodlad EU-myndighet.

Omfattande fusk med EU:s budget

Det fuskades med runt 70 miljarder kronor av EU:s budget förra året, visar EU:s årliga revisionsrapport. Pengar som aldrig skulle ha betalats ut gick framför allt via EU:s strukturfonder som går till regionalpolitik. Minst elva procent av de 42 miljarder euro, runt 420 miljarder kronor, till strukturfonder hamnade fel, enligt revisionen. Även när det gäller betalning till jordbruk och naturresurser är felprocenten hög, runt fem procent av de totala betalningarna. Allt som allt betalades 51 miljarder euro, runt 510 miljarder kronor, till detta område 2007. Hela EU:s budget var förra året 114 miljarder euro. Sju miljarder, runt 70 miljarder kronor, av dessa pengar hamnade fel.

Dyrt att vara ordförande för EU

Riksdagen har beslutat att regeringskansliet får en miljard kronor extra 2009 för att täcka utgifter för EU-ordförandeskapet. Nästa år höjs anslaget till regerings-

kansliet med 994 miljoner kronor, enligt beslut i riksdagen.

Höjningen motiveras framför allt med att Sverige är EU-ordförande under hösten 2009 och då behövs en förstärkning med 770 miljoner kronor. Dessutom ska en organisation för krishantering byggas upp. Anslaget till regeringskansliet som gäller bland annat departementen och utrikesrepresentationen, uppgår till drygt 6,9 miljarder 2009.

Statligt utformad EU-propaganda

Riksdagen har godkänt att Svenska institutet för Europapolitiska studier, Sieps, får ökade anslag. Anslaget ökar med 5 miljoner till drygt 18 miljoner kronor nästa år. Sieps sysslar med forskning och analyser av EU-politiken. Socialdemokraterna är kritiska. Regeringen har lagt ner Kommittén för EU-debatt och dragit in stödet till folklig debatt i skolor och föreningar samtidigt som stödet till Sieps ökar. Regeringen anser att den folkliga EU-debatten ska ersättas med statligt utformad propaganda, menar socialdemokraterna.

Medicin kan bli sjukt dyrt

Till sommaren försvinner troligtvis Apotekets ensamrätt på försäljning av receptbelagda läkemedel och nya apoteksbolag att ge sig in på den svenska marknaden, om socialminister Göran Hägglund (kd) får som han vill. Avregleringen av apoteksmonopolet leder till att läkemedlen blir dyrare för konsumenterna.

I Hägglunds förslag står det bland annat att marginalen mellan läkemedlens inköpspris och försäljningspris "inte får vara väsenskiljd från den som apoteksbolag redovisar i andra jämförbara länder". Med andra ord; pris-marginalen i Sverige bör vara densamma som i andra EU-länder. Detta har fått socialdemokraten Ylva Johansson att reagera.

– I praktiken innebär det att handelsmarginalen höjs från 17 procent som det statliga Apoteket AB har i dag, till 35 procent som snittet ligger på bland apoteksbolagen i Europa, säger hon.